

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 www.pozytek.gov.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**EWA
STOKŁUSKA**

**Konsultacje społeczne „Strategii Rozwoju Żyrardowa
do 2025 roku”**

PRZYKŁAD CIEKAWEJ PRAKTYKI

Opracowanie powstało w ramach zleconego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej „Badania efektywności mechanizmów konsultacji społecznych” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Warszawa, 2011 r.

pracownia badań
i innowacji
społecznych

stocznia

 MillwardBrown
SMG/KRC

Miejsce:	Żyrardów (gmina miejska)
Czas:	luty - grudzień 2009r.
Instytucja organizująca konsultacje:	Urząd Miasta
Dokument:	„Strategia Rozwoju Żyrardowa do 2025 roku”
Kontakt:	Tomasz Adamiak, podinspektor w Wydziale Inwestycji i Rozwoju w Urzędzie Miasta, tel. (46) 858 15 46, tadamiak@zyrardow.pl

I. STRESZCZENIE PROCESU

Opisywane tu działania konsultacyjne przeprowadzone w Żyrardowie były próbą uspołecznienia procesu opracowywania długoletniej Strategii Rozwoju Miasta. Pierwszy dokument tego typu opracowany dla Żyrardowa dotyczył lat 1997-2010 i powstał na bazie konsultacji przeprowadzonych tylko z radnymi miejskimi i przedstawicielami spółek miejskich, bez udziału „zwykłych” obywateli. Przygotowując się do prac nad nową strategią, urzędnicy w porozumieniu z samorządem podjęli decyzję o włączeniu w tworzenie tego dokumentu szerszej społeczności mieszkańców Żyrardowa. Inicjatywa przeprowadzenia otwartych konsultacji społecznych powstała w Wydziale Rozwoju Miasta i Inwestycji, który był odpowiedzialny za opracowanie Strategii.

Konsultacje przebiegały wieloetapowo: od kompleksowej diagnozy, przez akcję informacyjną i zasięganie opinii mieszkańców, do zbierania informacji zwrotnej. Diagnoza (szczegółowo opisana poniżej) uwzględniała analizę danych zastanych, badania ankietowe oraz spotkania z młodzieżą i przedstawicielami samorządów mieszkańców.

Akcja informacyjna realizowana była wielokanałowo: przeprowadzono *akcję plakatową* na terenie Urzędu Miasta i placówek miejskich (szkoły, Centrum Kultury), opublikowano

ogłoszenia w lokalnej prasie i telewizji, umieszczono *informacje o konsultacjach na stronie Miasta* (z tej samej strony można było pobrać prezentację na temat założeń prac nad Strategią - „Jak Żyrardów będzie wyglądał w 2025r.?”, <http://www.zyrardow.pl/redir,1756>) i na forach internetowych poświęconych Żyrardowowi. Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami były również zapowiadane w trakcie spotkań Prezydenta Miasta z samorządami i uczniami miejscowych szkół ponadgimnazjalnych.

Zasięgnięcie opinii odbyło się w trakcie *dwóch otwartych spotkań z mieszkańcami*. Pierwsze miało miejsce na etapie zbiorczej analizy SWOT i dotyczyło zbierania propozycji zapisów Strategii. Na drugim zaprezentowano i poddano dyskusji wypracowane zapisy Strategii dotyczące wizji rozwoju miasta oraz celów strategicznych, operacyjnych i zadań służących jej realizacji. W spotkaniach, moderowanych przez zewnętrznego konsultanta, brali udział członkowie Zespołu Roboczego ds. opracowywania Strategii, pracownicy różnych wydziałów Urzędu Miasta oraz członkowie Rady Programowej.

Na etapie zbierania **informacji zwrotnej**, wszystkie wnioski złożone w trakcie spotkań z mieszkańcami zostały przeanalizowane przez Zespół Roboczy i zewnętrznego konsultanta. Pracownicy Zespołu śledzili również na bieżąco dyskusje na forach internetowych i archiwizowali pojawiające się tam wnioski, które mogłyby być przydatne w pracach nad dokumentem. Uwagi zebrane na spotkaniach konsultacyjnych zostały przesłane drogą mejlową wszystkim zainteresowanym (w tym radnym miejskim, ale także aktywnym forumowiczom).

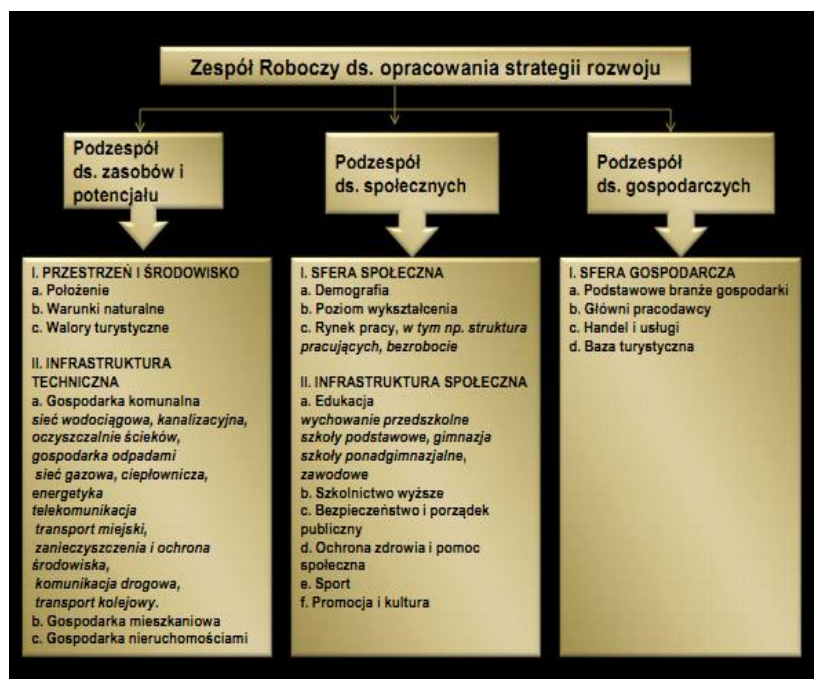
Nie przeprowadzono **ewaluacji** całości procesu konsultacyjnego. Sporządzono natomiast pojedyncze raporty na temat przebiegu poszczególnych spotkań w szkołach i otwartych spotkań z zainteresowanymi. Monitorowano również reakcje na prace nad Strategią pojawiające się na żyrdowskich forach internetowych.

II.OPIS PROCESU PARTYCYPACYJNEGO: ETAP DIAGNOZY

Za przygotowanie Strategii Rozwoju Żyrardowa odpowiedzialni byli pracownicy Wydziału Rozwoju Miasta i Inwestycji w Urzędzie Miasta. To oni właśnie wyszli z inicjatywą uwzględnienia w procesie pracy nad Strategią konsultacji społecznych. Zdecydowano się na to, mimo iż konsultacje nie są zapisane w żadnym dokumencie jako obowiązkowy element prac nad Strategią.

Początek całemu procesowi konsultacyjnemu dała uchwała Rady Miasta z 22.12.2008r. w sprawie przystąpienia do

opracowania Strategii Rozwoju Żyrardowa, w której znalazł się zapis, iż „projekt Strategii poddany zostanie otwartym konsultacjom społecznym”. W lutym Rada Miasta powołała **Radę Programową ds. Strategii Rozwoju** Miasta Żyrardowa (kilkadziesiąt osób, reprezentanci różnych środowisk – radni, przedstawiciele przedsiębiorczości, mediów, organizacji pozarządowych, środowiska oświatowego, medycznego, duchowieństwa etc), której zadaniem miało być bieżące opiniowanie prac nad Strategią. Zarządzeniem Prezydenta Miasta powołano również 7-osobowy **Zespół Roboczy**

ds. opracowywania Strategii. Koordynatorem prac została Naczelnik Wydziału Rozwoju Miasta i Inwestycji, pani Zdzisława Piątek. W harmonogramie prac nad Strategią, stanowiącym załącznik do Zarządzenia, określono liczbę i terminy spotkań konsultacyjnych.

Członkowie Zespołu Roboczego nie posiadali doświadczenia w zakresie przeprowadzania konsultacji – szerokie społeczne konsultacje kluczowego dokumentu, jakim jest Strategia Rozwoju, były dla miasta i jego urzędników doświadczeniem pionierskim. Prace przebiegały więc metodą „prób i błędów” oraz „nauki przez doświadczenie”. Członkowie Zespołu na własną rękę zapoznawali się z ogólnodostępnymi informacjami na temat konsultacji w innych miastach. W efekcie udało im się wypracować formułę konsultacji, która dostarczyła informacji przydatnych w pracach na dostatecznym kształtem dokumentu. Na szczególną uwagę zasługuje zastosowane kompleksowe podejście do etapu diagnozy sytuacji.

Diagnoza stanowiła pierwszy etap prac nad Strategią i dotyczyła stanu obecnego w trzech obszarach tematycznych uznanych za kluczowe dla rozwoju miasta: społecznym, gospodarczym oraz w zakresie zasobów i potencjału miasta. Aby nakreślić jak najszerszy obraz sytuacji, zdecydowano się na równoległe działania dwiema metodami: przeprowadzenie analizy danych zastanych oraz zebranie opinii obywateli i rekomendacji członków Rady Programowej (tym samym część diagnozy stanowiła już *de facto* element zasięgnięcia opinii). Nad podstawowymi wytycznymi do projektu Strategii w wyznaczonych obszarach pracowały 3 podzespoły problemowe, utworzone z przedstawicieli Urzędu oraz spółek miejskich; w ich obradach brali udział zapraszani goście i eksperci, a także chętni mieszkańcy, m.in. przedstawiciele samorządów. Analizowano dane na rok 2009, w tym statystyki Urzędu oraz spółek i instytucji miejskich, m.in. na temat infrastruktury, wydatków, zasobów kulturalnych etc.

Zasięgnięcie opinii obywateli na tym etapie przebiegało na kilka sposobów. Na początek, w kwietniu i maju, odbyła się **seria spotkań Prezydenta Miasta z samorządami mieszkańców** (Żyrardów podzielony jest na obszary należące do dziewięciu samorządów), na których proszono ich członków o wypełnienie krótkich, jednostronicowych ankiet nt. oceny mocnych i słabych stron miasta oraz wizji jego rozwoju na najbliższe lata.

W tym samym okresie Prezydent odbył również **serię spotkań na temat przyszłości i rozwoju Żyrardowa z uczniami szkół ponadgimnazjalnych**. Zwrócenie szczególnej uwagi na młodzież jako grupę docelową w procesie konsultacyjnym nie było przypadkowe: założono, że to właśnie dzisiejsza młodzież będzie do 2025 roku ludźmi dorosłymi i Strategia Rozwoju będzie ich szczególnie dotyczyła, a bez zwrócenia się do nich bezpośrednio, trudno liczyć na zainteresowanie młodych osób opracowywaniem tego typu dokumentów. Spotkania prowadzone były według specjalnie opracowanego scenariusza. Na początek młodzież brała udział w *ćwiczeniu symulacyjnym*, w trakcie którego dyskutowano na temat celów życiowych do 2025r. i planowania działania umożliwiające ich realizację, co miało na celu wprowadzenie uczniów w tematykę planowania strategicznego. Następnie przeprowadzano *ćwiczenie projekcyjne* (personifikację), w ramach którego dyskutowano nad wyobrażeniami na temat Żyrardowa w 2025r. Przedstawiciele Miasta przeprowadzali także prezentację na temat potencjału miasta i zachodzących w nim zmian, która była punktem wyjścia do dyskusji z młodzieżą nad jej pomysłami na rozwój Żyrardowa. W trakcie spotkań uczniowie wypełniali również *ankiety*.

Podstawowym narzędziem diagnozy, które miało zapewnić dotarcie do różnych grup mieszkańców oraz zachowanie reprezentatywności uzyskanych opinii, było **badanie przy użyciu ankiet**, których

pierwszą wersję opracowali samodzielnie członkowie Zespołu Roboczego. Na początku maja 2009r. zdecydowano, że dla zapewnienia profesjonalnej realizacji badania warto skonsultować jego przebieg z profesjonalistami w tym zakresie i nawiązano współpracę z Pracownią Społeczno-Edukacyjną „Dudek”, z którą skonsultowano kształt ankiet. Ostatecznie wypracowano formułę bardziej rozbudowanego, 4-stronnicowego kwestionariusza, w oparciu o który przeprowadzono od maja do połowy czerwca drugi etap badania pt. „Mieszkańcy Żyrardowa współdecydują o kierunkach rozwoju swojego miasta”. Kwestionariusz zawierał pytania zamknięte (m.in. dotyczące działań które powinny być podjęte dla jego rozwoju, problemów społecznych i obszarów wymagających inwestycji), pytania otwarte (m.in. na temat czynników stanowiących o atrakcyjności Żyrardowa i propozycji działań na rzecz różnych grup mieszkańców) oraz miejsca na dowolne sugestie związane z rozwojem miasta. Łącznie zebrano 192 wypełnionych ankiet, na podstawie których Pracownia „Dudek” opracowała *raport podsumowujący*, który dostarczył urzędnikom danych do analizy SWOT.

Aby dotrzeć do jak największej liczby żyrardowian i ułatwić im udział w badaniu, formularze ankietowe wyłożone były do pobrania w Urzędzie Miasta oraz dostępne na jego stronie internetowej, a wypełnione kwestionariusze można było odesłać e-mailem lub złożyć w Urzędzie. Na uwagę zasługuje również zróżnicowanie form ankiet użytych w diagnozie: krótsze mogły być wypełnione przez większą liczbę mieszkańców, także tych dysponujących niewielką ilością czasu, a dłuższe przez bardziej zainteresowanych tematem.

REZULTATY

Ostateczny kształt projektu Strategii został opracowany na początku roku 2010 i 1 lutego został zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Miasta, a w marcu zatwierdzony jednogłośnie uchwałą Rady Miasta. Strategia uwzględnia harmonogram realizacji zadań do roku 2014, który ma być aktualizowany na bieżąco postanowieniami Rady i Prezydenta Miasta.

KOSZTY

Całość kosztów procesu konsultacji (w tym wynagrodzenie konsultanta, koszt druku ankiet i ogłoszeń w mediach) wyniósł około 30 000 zł brutto.

III. PODSUMOWANIE

Konsultacje Strategii – pierwsze otwarte konsultacje dokumentu przeprowadzane w Żyrardowie – były swego rodzaju „poligonem doświadczalnym” dla urzędników w kwestii tego, jak można włączyć mieszkańców w prace nad ważnymi dokumentami dotyczącymi miasta. Oprócz dostarczenia autorom Strategii cennych informacji na temat potrzeb i oczekiwań żyrardowian, konsultacje spełniły też bardziej ogólną funkcję psychologiczną. Stworzenie okazji do spotkań i dyskusji mieszkańców z urzędnikami odegrało istotną rolę w „uwolnieniu napięć” na linii obywatele-władza. Dla części mieszkańców cenna była już sama inicjatywa wyjścia władzy do obywateli i podjęcia z nimi dialogu w sprawie podejmowania decyzji istotnych dla rozwoju ich miejscowości, a także możliwość publicznego wyartykułowania swoich postulatów wobec władz miejskich.

WSKAZÓWKI DO REPLIKACJI

- Kompleksowo potraktowany etap diagnozy, która uwzględniała analizę danych zastanych, uzyskanie opinii od Rady Programowej, badania ankietowe oraz spotkania z młodzieżą i samorządami mieszkańców.
- Strategiczny wybór grupy docelowej: skupienie na młodzieży i podjęcie szczególnych działań z zakresu zasięgania opinii wśród przedstawicieli tej grupy wiekowej, jako tych, których w dłuższej perspektywie czasowej dotyczyć będzie Strategia.
- Badanie ankietowe jako cenne źródło wskazówek do pracy nad dokumentem, dodatkowo mające zaletę pewnej reprezentatywności, i dbałość o zapewnienie możliwie szerokiego dostępu mieszkańców do formularzy ankietowych.
- Aktywne monitorowanie informacji zwrotnej na temat prac nad dokumentem w Internecie (przeglądanie forów, archiwizacja uwag, wniosków i postulatów).